

УДК930.85 (100+477) (075.8)

Н. Дмитрюк

(Миколаївський Національний Університет імені В.О.Сухомлинського)

КОЗАЦТВО ЯК ОДНА ІЗ ПОТУЖНИХ СИЛ В ОБОРОНІ ПРАВОСЛАВНОЇ ВІРИ

Проблеми релігії завжди хвилювали людство на всіх етапах його розвитку. Внаслідок сьогоденних змін, що відбуваються в економічній, політичній і культурній сферах нашого суспільства, зріс інтерес і до релігії. Це цілком закономірно, оскільки в суспільстві існують ряд проблем які не можливо вирішити без нормалізації релігійного життя в Україні. Відсутність необхідних знань з історії релігії та не завжди вірно орієнтовані дискусії навколо релігійно-церковних питань, можуть призвести до збіднення національної культури українського народу. Це і визначило актуальність нашої роботи.

Українське козацтво ХУП- ХУІІІ ст. справляло величезний вплив на формування національної самосвідомості українського народу. Воно впливало на економічне, політичне, релігійне і культурне середовище України. Після Берестейської унії (1596р.), козацтво вступило у боротьбу за відновлення прав православної церкви утискуваних збоку католицького та греко-католицького духовенства.

Перетворення козацтва на потужну силу, здатну боротися за православну віру, відбувалося поступово. На першому етапі - козацтво виступало як засіб об'єднання єдиновірців в масштабах козацької держави та засіб протидії поширення католицизму на українських землях. Козаки були віруючими людьми і в умовах козацького життя ретельно дотримувалися засад християнської православної віри, що позитивно впливало на освіту, дисципліну, будівництво храмів тощо.

На другому етапі - козацтво сприяло відновленню авторитету церковної ієрархії та виступало джерелом матеріальної підтримки. Двічі, кожного року мирного часу, козаки вирушали пішки на поклоніння святим місцям у монастирі. З повагою ставилися до духовенства. Це проявлялось у дотриманні посту, говінні, сповіданні, причащенні. Та у матеріальній підтримці - відписували своє майно, приносили дари, пожертви, внески. Це могли бути гроші, книги, посуд, ікони, хрести, коштовні каміння, тканини, корали.

На третьому етапі - козацтво предстало як потужна військова сила здатна захистити православ'я. Визначальною подією встав вступ 1615 р. до Київського Богоявленського братства гетьмана Петра Сагайдачного разом з Військом Запорозьким, що зміцнило православну церкву і активізувало її життя. У 1620 р. за сприяння П. Сагайдачного та Київського братства було канонічно відновлено православний єпископат, висвячено митрополита Київського Йова Борецького та п'ятьох єпископів. Однак легітимізувати цей акт вдалося лише на початку 30-х років ХУІІІ ст., після смерті ревнителя католицизму Сигізмунда ІІІ, завдяки рішучим діям козацтва та православної церкви.

На четвертому етапі - козацтво виступило новою культурною хвилею оновлення церковного будівництва. Так, гетьман І.Мазепа організував будівництво величезних храмів у Києві: Братського та Миколаївського монастирів, церкви Всіх Святих у Києво-Печерській лаврі, там же збудував Економічну браму з церквою над нею.

Отже, козацтво виступило потужною силою у відновленні православної ієрархії та розвитку церковного життя в Україні